

La Dolors CASADEVALL i TOLA- GUERA, escalenca, coneguda també per la Lola Quintana, el cognom del seu marit, s'ha passat 60 anys de la seva vida remendant. Es pot dir que les xarxes no tenen secrets per ella. Avui, als seus quasi vuitanta-dos anys, la trobem molt enfeïnada fent cortines. I amb la seva habitual bonhomia respon afablement a les nostres preguntes.

L'Escalenc.- Quan va començar a remendar?

Dolors Casadevall.- A dotze anys vaig plegar d'anar a l'escola i em van posar ja a remendar. La meva cunyada me'n va ensenyar. A casa erem pescadors, teníem ormeig. Al meu pare li deien l'Arturo de la Noia Dellfí, a meva mare era de Can Tolaguera, eren terrassans.

L'Esc.- A quin any vareu néixer?

D.C.- A l'any 1.903, el dia 14 d'octubre. Erem quatre germans. Jo vaig ésser la petita. Sóc l'única que encara són viva. Tots els meus germans i també el meu cunyat eren pescadors.

L'Esc.- Per qui va començar a remendar?

D.C.- Remendava a casa. Difícilment m'haurien deixat anar a remendar a un altre lloc, ja que em necessitaven. Tot i que m'hauria agradat per guanyar cèntims.

L'Esc.- Quines xarxes treballaveu?

D.C.- De tot, peces de sardinal, tresmall... que era el que teníem a casa. També havia fet xalabrets, armellades, soltes, enfiles, ralls, i arts de vagues quan n'hi havia. De casada ja vaig poder anar a treballar, va venir això de les teranyines i hi havia molta feina per a tothom. Vaig casar-me quan em faltava molt poc per complir els 24 anys, amb en Josep Quintana, que era barber. Vam tenir dos fills la Maria i en Pere.

L'Esc.- Les xarxes de què eren?

D.C.- Al principi de tot eren encara de llinet, després de cotó. Ara ja totes són de niló.

L'Esc.- Què era més fàcil de treballar?

D.C.- Potser el cotó, el niló a vegades es desfà una mica.

L'Esc.- Feieu servir estisores?

D.C.- Ah! no, a l'Escala no s'han utilitzat mai les estisores, tot es tallava i es talla amb gabinet. Les estisores servien per desfer alguna cosa, però molt poc. Les eines que teníem eren agulla de remendar, fil i ganivet, i un cuixí per seure.

L'Esc.- Quan va començar a ser cap de colla de remendadores?

D.C.- Quan la Maria Ripoll va plegar de cap de colla de les remendadores em va dir si ho volia agafar. Aleshores em vaig fer càrrec de cinc barques, quatre d'en Pere Tanu i una d'en Pere Ros. Sempre feia primer en Pere Tanu.

Jo m'encarregava d'anar a cridar les altres dones per anar a remendar. Quan hi havia avaria, en arribar, venien a avisar-me de seguida, moltes vegades era de matinada, jo m'aixecava tot seguit per anar a avariar les dones abans de que hi anés un altre.

L'Esc.- Es que hi havia poques dones que remendaven?

D.C.- Al principi n'hi havia més de vint, i cobravem 30 ó 40 cèntims l'hora, més o menys.

L'Esc.- A quina hora començaveu a remendar?

D.C.- Tan aviat com podíem, depenia de la feina de cada una de les dones. Jo apuntava les hores que feien i el dissabte anava a cobrar i els hi pagava. M'encarregada de quatre teranyines, les quatre d'en Pere Tano i una d'en Pere Ros. Començavem de seguida que teníem enllestida la feina de casa i fins que ells ens deien per plegar; quan feiem reparacions de tres o quatre dies, ens portaven teca per berenar.

L'Esc.- Recordeu el nom d'algunes remendadores?

D.C.- Hi anavem la meva cunyada, la mare de l'sidre Pagés, la Maria Mateu, la de can Grabuleda, la Maria Ripoll La Maria Andreu, la Pepita Puig, la Lluïcia Artigas, les germanes Rosés (Francisca, Antònia i Lola), la Maria Rustey, la Pilar Moner, la Maria Ayats, la Miquela Pallona, la Magdalena Colomeda....

L'Esc.- Per remendar les xarxes, quin nus es fa?

D.C.- Sí, el nus de corder per afegir el fil amb les xarxes de cotó. Per armar suros de teranyina, que no en sabia pas tothom, tots em llogaven, es feia un nus diferent. Amb les xarxes de niló es fa un nus que ara no recordo. La primera teranyina que vaig armar el suro, va ser de cal senyor Roderó, que els hi menava l'avi Payet.

Van fer una teranyina nova i la Maria Jacas, que també venia a remendar, me'n ensenyar. Amb un dia vam armar la teranyina, els homes ens van ajudar, que el suro de la vella va anar per la nova. Recordo que no guanyavem gaire, en tot el dia no havíem guanyat un duro, però la Siseta, la dona d'en Payet, ens va dir: «No us preocupeu, que ja us darem un duro».

L'Esc.- Per qui heu armat teranyines?

D.C.- Per en Tero, en Nonito, en Lau, en Caietano Bigarós, el Curro i d'altres.

L'Esc.- Quines són les últimes teranyines que va fer?

D.C.- Les tres últimes que he fet, les he fet sola i totes de dalt a baix, són la d'en Siset Casadevall, la d'en Just Prats, de l'Estartit, armada al terrat de casa, i la d'en Pere Ros, que la vaig armar a casa seva.

L'Esc.- Com es fa per armar una teranyina?

D.C.- Mireu, primer s'han d'ajuntar les xarxes, els tels, que vinguin iguals de caps, deixant per un cap un buit que és a on recullen per fer anar-hi el peix i se'n diu el matador, es fa de dos tels gruixuts i un altre entremig de la xarxa que és fina i se'n diu contramatador, es fa de dos tels gruixuts i un altre entremig de la xarxa que és fina i se'n diu contramatador. O sigui dos tels de matador, gruixut, i un de contramatador, fi, que va entre mig. El

plom s'arma en els rempeus de plom com les surades als rempeus de suro. Després s'hi posen unes anelles de cap a cap de la teranyina que hi passen les sàgules, una de cada cap. De totes maneres això ho fan els homes i quan estiren la corda van llevant i el peix queda en el matador. Ajuntats els tels s'hi posen els suros, els rampeus que és allò que hi va el suro i és més gruixut, té vint-i-cinc o cinquanta malles, les del plom en tenen ben bé cinquanta i les de suro vint-i-cinc, les de suro la malla és petita i les de plom és més grossa. El rampeus, tot és de malla. Primer s'ajunten els tels i el matador, després els rampeus, els ploms, el suro i les cues. Cada peça o cada tel té quatre-centes malles i hi ha teranyines de dotze o tretze tels, abans totes eren de set, però ara ningú en té mai prou.... com més gros millor.

L'Esc.- Quan va plegar de remendar?

D.C.- Vaig plegar quan vaig veure que no podia aixecarme de terra tota sola. Aleshores em vaig dedicar de plé a fer cortines.

L'Esc.- Quines són les primeres cortines que vareu fer?

D.C.- Fa molts anys!. Encara anava a remendar. Les primeres cortines que vaig fer van ser per la Sofia de Can Titus, Bér per la carnisseria de la seva sogra, mireu si en fa d'anys!

Crec que per la que he fet més cortines és per la senyora Marquessa de Torroella de Montgri, d'un sol cop n'hi vaig fer vint-i-sis. Ultimament en va fer molta il·lusió de fer-ne quatre pel faroler de Cap de Creus. Quan ve el bon temps la gent s'en recorda que li fan falta cortines i me'n demanen moltes, a l'hivern ningú se'n recorda.

L'Esc.- Lola, necessiteu ulleres per treballar?

D.C.- Les ulleres les feia servir abans, quant era jove, ara no les necessito.

L'Esc.- Recordeu alguna anècdota lligada a la vostra vida de remendadora?

D.C.- La il·lusió més gran que vaig tenir va ser el dia 29 de maig de l'any 1.965, fa vint anys. Va venir el contramestre, el Sr. Uranga, i em va dir si volia participar en un concurs d'habilitats en les arts de pesca. Em va explicar que els havien demanat de participar-hi amb una remendadora i un home per fer nusos i que havien pensat amb mi i amb en Tianet. D'anar-hi hauríem de fer el que ens diguessin. Li vaig contestar: «No es preocupi, se fer tot allò que està relacionat amb la pesca (fins i tot sabia armar arts perquè amb en Salinero en vam armar un jo i ell), però primer ho he de consultar al meu marit». El tracte és bo, em va dir: